

Forfatter: Goldschmidt, M. A.

Titel: Udrag fra Arvingen

Citation: Goldschmidt, M. A.: "Arvingen", i Goldschmidt, M. A.: *Arvingen*, udg. af Johnny Kondrup , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1988, s. 92. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-goldschmidt01-shoot-idm140700593145920/facsimile.pdf> (tilgået 08. maj 2024)

Anvendt udgave: Arvingen

og det er meget vanskeligt.» Jeg troer virkelig, at hun var religiøs, skjøndt ikke i den Forstand, at hun vilde nægte sig selv noget Alvorligt for Guds Skyld; men hun holdt sig saavidt mulig i en saadan Sindstemning, at hun med en vis blid Lyrik kunde vise Vorherre Opmærksomhed. Hun betragtede sig som Familiens Gesandt hos Vorherre.

Comtesse Felicia, der stadig vedblev at komme ned og gjøre Honneurs ved Frokosten, var derimod den personificerede Verdslighed. Det, hun beskæftigede sig med, var Verden, som den var, og aldeles ikke, som den skulde være. Hun fortalte gjerne og vilde gjerne høre fortælle om Virkeligheden, om personlige Forhold og Tilstande, og hændte det sig, at Taleren førte hende til Begivenheder eller Forhold, som en Dame ikke gjerne dvæler ved, saa fjernede hendes Ord sig med let Anstand ved Døren og havde dog bragt min Tanke indenfor. Man fik uvilkaarlig en Følelse af, at der var noget Bravt og Sundt i hendes Natur; men hun var med alle sine Begreber, Forestillinger og Sympathier begrændset af sin Stand, af «Selskabet». Ved sin Opdragelse og ved sit talrige Bekjendtskab kunde hun føle saa at sige gennem Fingerspidserne, hvad «man» vilde dømme om en Handling, og denne ubestemmelige Codex, hvorefter «man» dømte, var hendes Bibel. For et ungt Menneske, der skal ud i Verden, er Omgangen med en saadan Dame i høi Grad gavnlig; jeg lærte saa Meget af hende, at jeg i Øieblikke faldt paa den, vistnok aldeles ugrundede Mistanke, at hun tog mig i Lære. Hvad jeg ved hende fik Øiet op for og derpaa af Omgivelserne end mere lærte, var Kundskab om den aristokratiske Opfattelse af Livet: En naav Tro paa deres Slægt, der væsenlig erstatter Evighedstroen; Selvfølelse uden Selvkritik; en yderst behagelig Evne til at kunne gaae ind i sit Hus og af Stamtræet hente en begrændset Pligtfølelse, der ikke fordrer mere af Egoismen, end den holder af; en næsten mystisk Tro paa Grunden, Jorden, Familiejorden, der holder dem i særligt, afsluttet Forhold til de ældste Tider, medens andre Mennesker kun have Adkomst til sex Fod Jord paa den almindelige Kirkegaard. Dette Sidste, Tilknytningen til Grunden, kunde jeg især godt forstaae; en lignende Følelse havde ligget i mit Sind, før vi mistede Gaarden; nu var jeg løsreven derfra, rodløs, og naar jeg theoretisk kunde trøste mig selv med, at jeg da havde den almindelige Op-gave: at slaae Rod i Evigheden, saa var det mig dog praktisk til meget liden Trøst, og jeg folte mig ofte i en besynderlig Tilstand; jeg gik

omkring som i et Fata Morgana; vor Gaard var forstorret og forskjønned kommen tilstede, og jeg var landflygtig i den.

Efter nogle Dages Forløb kom Grev Fritz hjem, og Huslæreren hos Valdemars Familie vilde vistnok have sin Tilfredsstillelse, hvis han havde været tilstede og kunnet see ind i mig med Erindring om de Ord, han havde brugt: at jeg var en dæmonisk Natur. Thi medens den virkelige Opgave og Hensigt jo var, at jeg skulde tjene den unge Adelsmands Formaal, saae jeg paa ham som det Redskab, Skjæbnen havde valgt til at tjene mig, til at bringe mig bort, ud til det, som ventede mig. Jeg kunde ikke rigtig føle, at det var mig, der skulde reise med ham, men ham, der skulde bære Lygten for mig.

Alligevel var det første, det afgjørende Øieblik heldigt; jeg troer, der var gjensidig Sympathi tilstede.

Han var temmelig høi og smækker, med blondt Haar, et ungt blondt Skjæg og graablaae Øine, der, idet de ved hans Indtrædelse føre hen over mig, glimtede ligesom en Høgs eller Gribs. Der var en adelig Rovfugle-Natur i ham, en stor personlig Sikkerhed, trods hans Ungdom, en Selvbevidsthed om, hvad hans Venlighed var værd, og hvorvidt han i Uvenlighed turde gaae; men det var en Selvbevidsthed uden Reflexion, en Følge af Fødsel og Omgang med Mennesker. Hans Fader talte Dansk, idet han forestillede os for hinanden, og den Umage, hvormed den unge Mand talte sit overordenlig correcte Dansk, som dog ikke var Dansk, men en Tydskers Forsøg paa Høflighed mod Sproget, gav hans Væsen i Øieblikket noget mere Slebet, end det virkelig havde. Af den Omstændighed, som jeg kjendte fra de første Samtaler med Faderen: at han var en Spiller, havde jeg uvilkaarlig forestillet mig, at der vilde være noget Raskt eller snarere Vildt, forenet med noget Dulgt, en Mangel paa god Samvittighed i enkelte Punkter og en haardnakket Utilboielighed til at holde, hvad han i gode Øieblikke kunde love. Men der var intet Saadant; han var frank og freidig som den, der aldrig havde tvivlet om, at han bevægede sig indenfor sin Ret.

Faderen tog Sagen omtrent, som om han vilde have skaffet sin Søn en Brud. Han vilde i saa Tilfælde ikke befale ham at forelske sig, men føre ham sammen med vedkommende Udvalgte og vente Sønnens Samtykke, eftersom det jo var et Anliggende, der ikke burde afhænge af Lidenskab, men af Fornuft. Det gjaldt om, at Sønnen skulde have en fuldstændig fri Villie uden at komme til Sammenstød med